

فصلنامه علمی-تخصصی

نگاه معاصر

در عرصه سیاست خارجی و روابط بین الملل

بنیاد اندیشه
تاسیس ۱۳۹۲

سال اول

زمستان ۱۳۹۷

شماره

شناسنامه

صاحب امتیاز:

بنیاد اندیشه

مدیر مسئول:

محمد قاسم عرفانی

معاون مدیر مسئول:

مهدی عارفی

سر دبیر:

غلام سخی احسانی

هیأت تحریریه:

(به ترتیب الفبا)

اسدالله امیری، داکتر تیمور شاران، داکتر زکیه عادل،

داکتر فرامرز تمنا، داکتر ذاکر حسین ارشاد،

داکتر سردار محمد رحیمی، سید آصف حسینی،

غلام سخی احسانی، داکتر محمد اکرم عارفی،

داکتر محمد شفق خواتی، محمد هدایت،

داکتر موسی جعفری، داکتر محمد حسین خلوصی،

داکتر محمد قاسم وفایی زاده، داکتر ناصر علی رحمانی

بنیاد اندیشه

تاسیس ۱۳۹۴

ویراستار: محمد قاسم الیاسی تُرگانی

طراح جلد: هادی مروج

صفحه آرا: علی جمعه محمدی

ترجمه چکیده‌ها به زبان انگلیسی: محمد سخی

رضایی و حسین احمدی

فصلنامه نگاه معاصر در ویرایش مطالب آزاد است. نظرات طرح شده در مقالات الزاماً دیدگاه فصلنامه نگاه معاصر نیست. تمام حقوق مادی و معنوی فصلنامه اندیشه معاصر برای بنیاد اندیشه محفوظ است. استفاده از مطالب فصلنامه نگاه معاصر فقط با ذکر منبع مجاز است.

قیمت: ۲۰۰۰ افغانی

راهنمای تهیه و تنظیم مقالات جهت انتشار در فصلنامه نگاه معاصر

الف) شرایط عمومی مقالات

۱. مقالات ارسالی باید تحقیقی - تحلیلی بوده و دارای ساختار منطقی، انسجام محتوایی، روش مند، مستند و مستدل بوده و با قلمی روان و رسا نگارش یافته باشند.
۲. مقالات ارسالی حتی الامکان تایپ شده و به اداره فصلنامه بنیاد اندیشه ارسال شود و یا فایل آن از طریق پست الکترونیکی به نشانی اینترنتی مجله اندیشه ایمیل گردد.
۳. حجم مقالات حداقل در ۳۰۰۰ کلمه و حد اکثر در ۸۰۰۰ کلمه تنظیم شود.
۴. مشخصات کامل نویسنده شامل: نام و تخلص، رتبه علمی، تحصیلات، ایمیل و شماره تلفون تماس همراه با مقاله ارسال شود. مقالات کتابخانه‌ای دارای یک نویسنده و مقالات تجربی یا ساحوی می‌تواند بیشتر از یک نویسنده داشته باشد.
۵. مقالات ارسالی نباید قبلاً در نشریات داخلی، خارجی، سایت و یا به عنوان بخشی از یک کتاب چاپ شده باشند.
۶. با مقالات ترجمه شده، اصل آن نیز ضمیمه شود.

ب) نحوه تنظیم مقالات

- مقالات ارسالی باید دارای ساختار علمی باشند؛ یعنی دارای عنوان، مشخصات نویسنده یا نویسندگان، چکیده، کلیدواژه‌ها، مقدمه، قسمت اصلی، نتیجه و فهرست منابع باشند.
۱. چکیده: چکیده فارسی مقاله حداکثر ۱۵۰-۱۷۰ کلمه تنظیم گردد. چکیده باید به اختصار شامل: بیان مسأله، هدف پژوهش، روش و چگونگی پژوهش و یافته‌های مهم پژوهش باشد. در چکیده از طرح فهرست مباحث یا مرور بر آنها، ذکر ادله، ارجاع به مأخذ و بیان شعاری خود داری گردد.
  ۲. کلیدواژه‌ها: شامل حداکثر ۷ واژه کلیدی مرتبط با محتوا که ایفاگر نقش نمایه موضوعی مقاله باشد.
  ۳. مقدمه: مقدمه مقاله به بیان مسأله تحقیق، پیشینه پژوهش، ضرورت و اهمیت پژوهش، اهداف، جنبه نوآوری بحث، سؤالات اصلی و فرعی، تصویر اجمالی از ساختار کلی مقاله بر اساس سؤالات اصلی و فرعی طرح و مفاهیم اصطلاحات اساسی مقاله اختصاص می‌یابد.
  ۴. قسمت اصلی مقاله: چارچوب نظری یا مفهومی، روش تحقیق، مواد شامل شواهد، مدارک، استدلال، تحلیل و نقد و بررسی.
  ۵. نتیجه‌گیری: نتیجه مقاله بیانگر یافته‌های تفصیلی تحقیق است که به صورت گزاره‌های خبری موجز بیان می‌گردد و پاسخ اجمالی به سؤالات اصلی و فرعی مقاله داده می‌شود و از ذکر بیان مسأله، جمع‌بندی، مباحث مقدماتی، بیان ساختار مباحث، چارچوب نظری، ادله، مستندات، ذکر مثال یا مطالب استطرادی در این قسمت خودداری شود.
۶. نحوه ارجاع دهی

درون متنی: (تخلص، سال انتشار: شماره صفحه) برای مثال: (رضایی، ۱۳۹۳: ۱۲۳)

ج) فهرست منابع

۱. کتاب: تخلص، نام (سال انتشار)، عنوان اثر، نام و تخلص مترجم، محل نشر: ناشر.
۲. مجله: تخلص، نام (سال انتشار)، «عنوان مقاله»، نام و تخلص مترجم، نام مجله، سال انتشار، (شماره مجله): صفحات مقاله.
۳. سایت اینترنتی: تخلص، نام (سال انتشار)، «عنوان یاداشت»، نام سایت، (آخرین مشاهده در ۱۳۹۷/۳/۲۱)، قابل مشاهده در لینک ذیل:

فراخوان مقاله

سومین شماره فصل‌نامه‌ی علمی- تخصصی نگاه معاصر به مناسبت «یک‌صدمین سالگرد استرداد استقلال کشور» به این پرونده اختصاص یافته است. از این‌رو از تمامی پژوهش‌گران داخلی و خارجی علاقه‌مند به مطالعات روابط خارجی و سیاست خارجی افغانستان دعوت می‌شود مقالات خود را در محورهای ذیل تدوین و ارسال کنند.

الف) واکاوی زمینه‌های استرداد استقلال و ابعاد سیاست خارجی امان‌الله خان

۱. بررسی زمینه‌ها و فرایند استرداد استقلال افغانستان
۲. اهمیت و پی‌آمدهای استرداد استقلال افغانستان در عرصه سیاست خارجی
۳. میزان استقلال افغانستان در عرصه روابط و سیاست خارجی در یک قرن اخیر
۴. سیاست خارجی امان‌الله خان
۵. پی‌آمدها و عواقب سیاست خارجی امان‌الله خان

ب) واکاوی سیاست خارجی / روابط خارجی افغانستان در یک صد سال گذشته

۱. سیاست خارجی / روابط خارجی امان‌الله خان ۱۹۱۹-۱۹۲۸
۲. سیاست خارجی / روابط خارجی حبیب‌الله کلکانی ۱۹۲۸-۱۹۲۹
۳. سیاست خارجی / روابط خارجی نادرخان ۱۹۲۹-۱۹۳۳
۴. سیاست خارجی / روابط خارجی ظاهر خان ۱۹۳۳-۱۹۷۳
۵. سیاست خارجی / روابط خارجی داوودخان ۱۹۷۳-۱۹۷۸
۶. سیاست خارجی / روابط خارجی حزب دموکراتیک خلق ۱۹۷۸-۱۹۹۲
۷. سیاست خارجی / روابط خارجی مجاهدین ۱۹۹۲/۱۹۹۶
۸. سیاست خارجی / روابط خارجی امارت اسلامی طالبان ۱۹۹۶-۲۰۰۱
۹. سیاست خارجی / روابط خارجی حامد کرزی ۲۰۰۱-۲۰۱۴
۱۰. سیاست خارجی / روابط خارجی اشرف غنی ۲۰۱۴-۲۰۱۹

ج) فرایند و چگونگی گسترش روابط خارجی افغانستان با بازیگران بین‌المللی

۱. فرایند و چگونگی گسترش روابط خارجی افغانستان با قدرت‌های بزرگ (شوروی / روسیه، بریتانیا، امریکا، کشورهای اروپایی، جاپان و چین)
۲. فرایند و چگونگی گسترش روابط خارجی افغانستان با قدرت‌های منطقه‌ای (ترکیه، ایران، عربستان سعودی، پاکستان و کشورهای آسیای میانه)
۳. فرایند و چگونگی گسترش روابط خارجی افغانستان با سازمان‌ها و نهادهای فراملی (سازمان‌های جهانی، سازمان‌های منطقه‌ای و سازمان‌های فرامنطقه‌ای)

د) ارزیابی جهت‌گیری خارجی افغانستان در قبال منازعات و بحران‌های جهانی و منطقه‌ای

۱. جهت‌گیری افغانستان در جنگ جهانی دوم ۱۹۳۹-۱۹۴۵
۲. جهت‌گیری افغانستان در جنگ سرد ۱۹۴۵-۱۹۹۱
۳. جهت‌گیری افغانستان در قبال منازعه دوام‌دار هند و پاکستان
۴. جهت‌گیری افغانستان در قبال رقابت ایران و عربستان

شرایط پذیرش مقالات:

۱. با رویکرد پژوهشی تهیه و تدوین شود.
۲. از روش آدرس دهی درون متنی (APA) استفاده شود.
۳. دارای نوآوری باشد.
۴. بین ۵ تا ۸ هزاره کلمه حجم داشته باشد.
۵. حد اکثر تا ۳۰ ثور ۱۳۹۸ به یکی از آدرسهای ذیل ارسال شود:

فهرست مقالات

- اهداف راهبردی «نگاه معاصر» / ۵
- تحلیل آینده پژوهانه از چشم انداز سیاست خارجی افغانستان / امان الله شفایی / ۹
- تبیین الزامات و مؤلفه‌های سیاست خارجی توسعه‌گرا در افغانستان /
 دکتر محمدحسین خلوصی / ۳۱
- نقش ژئواکونومیک افغانستان در ایجاد همگرایی اقتصادی - منطقه‌ای /
 محمد توسلی غرjestانی / ۵۵
- دیپلماسی عمومی آمریکا در افغانستان؛ روند، اهداف و راهبردها /
 محمداسماعیل عمار / ۸۷
- بررسی نقش امنیت و اقتصاد در سیاست خارجی چین با تأکید بر افغانستان /
 سید آصف حسینی / ۱۰۹
- روابط افغانستان و هند در عصر اشرف غنی و نرنندرا مودی /
 برگردان: شریف حضوری / ۱۳۹
- صلح‌سازی بومی و دیپلماسی کانال دو / دکتر محمد شفق‌خواتی / ۱۶۳
- سیاست خارجی پاکستان در قبال افغانستان / محمدعلی حسینی / ۱۸۷
- دیپلماسی محیط‌زیستی / دکتر عباس بصیر / ۲۰۳
- دیدگاه‌های نظری بدیل پیرامون مسأله «تغییر در سیاست خارجی» /
 مهدی عارفی / ۲۲۷

اهداف راهبردی «نگاه معاصر»

با توجه به این که امنیت ملی، ثبات سیاسی و توسعه به موازات دولت- ملت‌سازی، اولویتهای اساسی کشور ما است و از طرف دیگر دستیابی به این اولویتهای بدون درک مناسبات و تحولات جاری در سطح نظام بین‌الملل و منطقه و ایفای نقش فعال در محیط بیرونی، ناممکن است، فصل‌نامه علمی- تخصصی «نگاه معاصر» که در عرصه سیاست خارجی و روابط بین‌الملل، منتشر می‌شود اهداف راهبردی ذیل را تعقیب می‌کند:

۱. گسترش و تعمیق دانش نظری نخبگان جامعه از نظام بین‌الملل، مسائل و روندهای جاری جهانی، روابط و مناسبات دو و چندجانبه در سطح جهان و منطقه، و مشخصاً سیاست خارجی افغانستان، با توجه به تئوری‌ها و چارچوب‌های مفهومی و تحلیلی مطرح در این عرصه، یکی از اولویتهای این مجله است. بی‌تردید افزایش سطح دانش تخصصی شهروندان، نسل تحصیل‌یافته و مسئولان اجرایی کشور، موجب می‌شود که تحلیل، تصمیم و کنش جمعی ما در این عرصه تقویت شود.

۲. بسترسازی برای پیوند معنادار نهادهای پالیسی‌ساز و تصمیم‌گیرنده کشور در زمینه سیاست خارجی با محافل و مراکز فکری و پژوهشی، در راستای مؤثریت سیاست خارجی با بهره‌گیری از نتایج و راه‌کارهای پژوهشی انجام‌شده در محیط‌های آکادمیک، دیگر هدف راهبردی نگاه معاصر به شمار می‌رود. یکی از خلأهای جدی و انکارناپذیر در مدیریت سیاست خارجی کشور، عدم ارتباط دستگاه‌های اجرایی با محافل آکادمیک و علمی است. از جمله عوامل این معضل، فقدان مراکز علمی تخصصی، روزآمد و کیفی، یکی از عوامل اساسی این معضل به شمار می‌رود.

۳. زمینه‌سازی برای آسیب‌شناسی، بازاندیشی و نگاه انتقادی نسبت به ساختارها و مکانیسم‌های تصمیم‌گیری در گذشته و روندهای جاری کشور، با توجه به منافع ملی، موقعیت جغرافیایی، توانایی‌ها و محدودیت‌های ملی، ایجاب‌های رویکرد واقع‌گرایی و عوارض عصبیت و آرمان‌گرایی در سیاست خارجی، نیز از اهداف اساسی ما است. بدون شک، نگاه انتقادی توأم با تخصص و رویکرد علمی می‌تواند در بهبود پالیسی‌سازی و تطبیق سیاست خارجی مؤثر باشد.

۴. معرفی نهادها و مراکز پژوهشی معتبر مرتبط با روابط بین‌الملل و سیاست خارجی در سطح جهان و منطقه و چگونگی تعامل‌شان با نهادهای پالیسی‌ساز و دستگاه‌های اجراکننده، با هدف توضیح اهمیت چنین مراکز و پیامدهای مثبت سرمایه‌گذاری روی پژوهشگاه‌ها و مراکز مطالعاتی در حوزه روابط بین‌الملل و سیاست خارجی، نیز جزء اهداف این مجله است. تمرکز در این بخش، ضمن آشنایی با چنین مراکز و روش کارشان، موجب می‌شود پیامدهای مثبت وجود چنین نهادها را در مرحله تصمیم‌گیری و تطبیق پالیسی‌های خارجی یک کشور به وضوح درک کرده، از آن الهام بگیریم.

۵. حرکت به سمت ایجاد مرجع جامع در حوزه سیاست خارجی و مسائل بین‌المللی که در آن، دیدگاه‌ها و نظریات پژوهش‌گران کشور و دیگر علاقه‌مندان و صاحب‌نظران مناسبات خارجی افغانستان منتشر و آرشیو شود. از آنجایی که جامعه علمی ما با خلأ جدی چنین مرجع و کمبود منبع در این عرصه مواجه است، تداوم کار نگاه معاصر می‌تواند در رفع این نقیصه کمک شایان کند.

۶. گسترش فرهنگ ترجمه متونی که به زبان‌های خارجی معتبر در سطح بین‌المللی تولید و منتشر می‌شوند، از اولویت‌های جامعه علمی ما محسوب می‌شود. با پذیرش این حقیقت که جامعه علمی ما با تولید علم آن‌هم در عرصه روابط بین‌الملل و سیاست خارجی فاصله زیادی دارد، راه معقول، انتقال دانش از طریق زبان بومی به نسل جوان، دانشجوی و پژوهش‌گر ما است؛ از این رو، نگاه معاصر بستر مناسبی است برای آن دسته از مترجمانی که علاقه‌مند به ترجمه مباحث مرتبط با سیاست خارجی به زبان فارسی با توجه به نیازمندی‌ها و منافع ملی کشور باشند.

با اذعان به این که دست‌یابی به اهداف پیش‌گفته کاری دشوار، میان‌مدت و نیازمند شکل‌گیری

و فعالیت نهادهای تحقیقاتی متعدد دولتی و غیر دولتی در این عرصه است، بنیاد اندیشه در حد ظرفیت و توان موجود، مصمم است که رسالت و سهم خویش در این زمینه را با انتشار دوام‌دار «نگاه معاصر» ادا نماید.

با توجه به اهداف و اولویت‌های مزبور، مجموعه مقالاتی که در این شماره به نشر رسیده است، در سه محور «سیاست خارجی افغانستان»، «مطالعات منطقه‌ای، روابط دو جانبه و سیاست خارجی دیگران در قبال افغانستان» و مباحث «روابط بین‌الملل» دسته‌بندی می‌شوند.

در محور نخست، مباحثی چون تحلیل آینده‌پژوهانه از سیاست خارجی افغانستان، مولفه‌های سیاست خارجی توسعه‌گرا، ژئواکونومیک افغانستان در ایجاد همگرایی اقتصادی - منطقه‌ای، قرار دارند. مقاله اول با استفاده از چارچوب نظری «مثلث آینده» چشم انداز دیپلماسی و سیاست خارجی افغانستان را به بحث گرفته است. مقاله دوم مشروعیت مردمی، عقلانیت و دیوان‌سالاری و وجود امنیت حداقلی را مولفه‌های اصلی سیاست خارجی توسعه‌گرا دانسته، عناصر دکترین سیاست خارجی توسعه‌گرا را تبیین کرده است. آخرین مقاله این محور، با تمرکز بر کنفرانس ریکا ظرفیت‌های ژئوپولیتیک و ژئواکانومیک، افغانستان را برای وصل آسیای میانه، آسیای شرقی، جنوب آسیا و غرب آسیا با تبیین پروژه‌های منطقه‌ای چارچوبی بر شمرده است.

تأسیس ۱۳۹۴

در محور دوم، دیپلماسی عمومی امریکا در افغانستان، سیاست خارجی چین در قبال افغانستان، سیاست خارجی پاکستان در افغانستان، مناسبات سه جانبه افغانستان - پاکستان و هند و روابط دو جانبه افغانستان - هند بررسی شده است. مقاله نخست این بخش، با طرح این سوال که دیپلماسی عمومی امریکا در افغانستان چه اهدافی را دنبال می‌کند؟ فرضیه خود مبنی بر برنامه‌ریزی وسیع نئومحافظه‌کاران برای مبارزه با افراط‌گرایی اسلامی را به بحث گرفته است. در بحث سیاست خارجی چین در افغانستان با توجه به دو عامل اقتصاد و امنیت در استراتژی کلان سیاست خارجی چین، نگرانی چین از شکل‌گیری لانه‌های امن افراط‌گرایی در خاک افغانستان و دسترسی به بازار و مواد خام کشور ما بررسی شده است. روابط افغانستان و هند به صورت مشخص در دوران رهبری موندی و غنی به بحث گرفته شده و چگونگی توسعه این روابط با توجه به متغیر پاکستان و راهبرد جنوب آسیای ترامپ تبیین شده است. سیاست خارجی پاکستان در قبال افغانستان با استفاده از چارچوب نظری رئالیسم و با ایده بحران آفرینی از سوی پاکستان در افغانستان، مرزهای هند و در سطح منطقه در راستای دستیابی به منافع

امنیتی و اقتصادی پاکستان توضیح داده شده است. نویسنده یکی از مقالات این بخش با توجه به ریشه‌دار بودن منازعه در سطح منطقه بخصوص موضوع دیورند و کشمیر، و روند جاری صلح افغانستان، دستیابی به صلح و ثبات در افغانستان و منطقه را بدون حل ریشه منازعات دور از انتظار دانسته، سناریوهای آینده روابط سه کشور را بررسی کرده است.

در محور سوم، دیپلماسی محیط‌زیستی و بررسی دیدگاه‌های نظری بدیل پیرامون مسأله «تغییر در سیاست خارجی» قرار گرفته است. در مقاله اول این بخش فرایند شکل‌گیری دیپلماسی محیط‌زیستی با توجه به تغییر اقلیم و اهمیت جهانی حفاظت از محیط زیست، تبیین شده است و این‌که دیپلماسی محیط‌زیستی از اشکال نوین دیپلماسی است که ماهیت بینارشته‌ای دارد و در امتداد دیپلماسی چندجانبه توسعه یافته است. آخرین مقاله این شماره با استفاده از سطوح تحلیل و نظریه‌های روابط بین‌الملل مسأله تغییر در سیاست خارجی کشورها را واکاوی کرده است که اصولاً چنین تغییراتی چرا و در چه موقعیت‌هایی رخ می‌دهد؟

خرسندیم که دومین دفتر «نگاه معاصر» را با مطالب ارزشمند، تقدیم خوانندگان و پژوهش‌گران حوزه سیاست خارجی و روابط بین‌الملل می‌کنیم. امید است که این مسیر تا دستیابی به اهداف پیش‌گفته با کمک و حمایت همه پژوهش‌گران ادامه یابد.

والسلام
مدیرمسئول